

KARTOGRAFSKI IZVORI ZA POVIJEST ETNOKONFESIONALNIH ODNOSA NA PODRUČJU VARAŽDINSKOG GENERALATA I DIJELA KRIŽEVAČKE ŽUPANIJE

CARTOGRAPHY SOURCES IN HISTORY RESEARCH OF ETHNIC-CONFESIONAL RELATIONS IN VARAŽDIN GENERALATE MILITARY BORDER AND PART OF KRIŽEVCI COUNTY

Mirela Slukan Altić

Institut društvenih znanosti

Ivo Pilar

Marulićev trg 19

HR-10000 Zagreb

Republika Hrvatska

mirela.altic@zg.t-com.hr

Primljeno / Received: 18. 2. 2008.

Prihvaćeno / Accepted: 30. 5. 2008.

Rad ima dvije pozitivne recenzije

Izvorni znanstveni rad

Original scientific paper

UDK / UDC 912.43:238](497.5-16)

238(497.5-16)(084.3)

SAŽETAK

Poznavanje prostora nužno je za razumijevanje povijesnih procesa koji se u njemu odvijaju. Stari kartografski izvori kao »povijesna slika« prostora u tom smislu imaju osobitu važnost. Mehaničko kretanje stanovnika na području Varaždinskog generalata i Križevačke županije može se u kartografskim izvorima pratiti od 17. stoljeća nadalje. Njihova analiza omogućuje nam uvid u prostornu dimenziju naseljavanja Vlaha, teritorijalnu organizaciju vjerskog života, kao i samu etnokonfesionalnu strukturu naselja. Zbog boljeg razumijevanja historijsko-geografskih procesa koji su odredili etnokonfesionalne osobine promatranog prostora, autor je na temelju podataka pisanih i kartografskih izvora i sam izradio nekoliko tematskih karata. Prezentirani kartografski izvori jasno dokumentiraju svu složenost demografskih odnosa, ali i naglašena etnokonfesionalna prožimanja i interkulturalnost prostora varaždinske vojne granice.

Ključne riječi: Varaždinski generalat, Križevačka županija, etnokonfesionalni odnosi, kartografski izvori

Key words: Varaždin Generalate, Križevac County, ethnoconfessional relations, cartographic sources

UVOD

Povijest etnokonfesionalnih odnosa na području Varaždinskog generalata najuže je vezana uz turska osvajanja i organizaciju obrane Hrvatske i Slavonije. Turski prodori u područje hrvatskih zemalja neposredno su utjecali na kretanje ukupnog broja stanovništva, na broj naselja, kao i na njihov etnokonfesionalni sastav. Za Podravinu osobito teško stanje nastupilo je nakon 1552. go-

dine padom Virovitice, odnosno 1600. godine padom Kaniže u Ugarskoj. Tako opkoljena s juga i istoka Podravina je bila laka meta čestih turskih prodora koji su tijekom svojih akcija teško pustošili naselja Varaždinskog generalata. Iako su mirom u Žitvi 1606. godine zaustavljena daljnja turska osvajanja, područje između Virovitice i Đurđevca zbog čestih turskih upada, s izuzetkom Đurđevca i Virja, ostalo je još dugo slabo nastanjeno. Domaće se stanovništvo preselilo ili sklonilo u zbjegove uz rijeku Dravu. Mnogi su stradali ili bili odvedeni u zarobljeništvo. Ti su događaji označili početak dugog, vrlo turbulentnog demografskog razdoblja šireg područja vojne granice. Organizacija buduće vojne granice ovisila je o ljudstvu - krajišnicima koji će naseliti i braniti vojnu krajinu. Zbog općeg nedostatka domaćeg ljudstva kolonizacija Vlaha koja će uslijediti trajno će izmijeniti etnokonfesionalnu sliku varaždinske vojne granice.

IZVORI

Izvori za povijest etnokonfesionalnih odnosa na području Varaždinskog generalata do 19. stoljeća nisu osobito brojni. Relativno brojne kanonske vizitacije među kojima neke od njih donose i demografske podatke, odnose se na brojnost katoličkog stanovništva (*Krivošić, 1983; 147*).¹ Određene procjene mogu se izvesti iz podataka kanonskih vizitacija koje se odnose na prezimena i imena doseljenika po pojedinim naseljima. Pojedinačne podatke o kolonizaciji Vlaha nalazimo u zaključcima Hrvatskog sabora ili pak uvezanim spisima ujedinjene Generalkomande.² Podatke o broju pravoslavnog stanovništva po naseljima za pojedine godine od 1702. do 1929. donosi *Grujić* u Spomenici o srpskom pravoslavnom vladičanstvu pakračkom (1996.).

Prve pisane sustavne podatke o ukupnom etnokonfesionalnom sastavu stanovništva svih podravskih naselja pružaju nam »Zagrabiense Calendarium« od 1808. godine nadalje te šematizmi počevši od 1830. godine. Tijekom 18. stoljeća pojavljuju se i prvi vojni popisi koji obuhvaćaju i etnokonfesionalni sastav stanovništva na razini pukovnija. Pri tome treba naglasiti da se podaci službene statistike, vojne statistike, katoličkih i pravoslavnih šematizama sasvim ne podudaraju.

U takvoj oskudici klasičnih izvora za povijest etnokonfesionalnih odnosa važnu će ulogu imati kartografski izvori. Iako su i oni malobrojni, daju dragocjene podatke o naseljavanju Vlaha, etnokonfesionalnom sastavu podravskih naselja, kao i podatke o samoj teritorijalnoj organizaciji vjerskog života na području Varaždinskog generalata.

PRVI PODACI O MIGRACIJAMA

Prvi zapisi o početku etnokonfesionalnih promjena u području Podravine potječu već iz 1555. godine kada se spominju krajišnici u Ludbregu, odnosno iz 1588. godine kada su zabilježeni žumberački uskoci u selu Sv. Petar (*Kancijan, 1983; 172*). Iako je imigracija krajiškog stanovništva počela već u 16. i 17. stoljeću, teško je utvrditi njezin stvarni obim. Prema popisu sastavljenom 1610. godine, Vlasi su obitavali u 204 kuće u devet sela na području koprivničke kapeta-

¹ Najstarija sačuvana vizitacija s demografskim podacima na području Komarničkog arhidakonata potječe iz 1659. godine te sadrži popis kućedomaćina po imenu i prezimenu. Vizitacije iz 1671. i 1680. sadrže broj kuća, a ona iz 1700. i 1733. popise »kućedomaćina«. Ukupan broj katoličkog stanovništva donose nam vizitacije iz 1771., 1772. i 1787. godine.

² Usp. istoimeni fond Hrvatskog državnog arhiva.

nije: Mučna, Veliki i Mali Poganac, Kukavica (danas Sokolovec), Grdak, Vladislav, Glogov Zdenac (Glogovac), Plauka (Plavšinec) i Zerdia (Srdinec) (*Adamček, 1980: 520*). U izvještajima koprivničkoga kapetanata iz 1621. spominju se zarobljeni Vlasi iz Srdinca i Malog Poganca, a u istom izvještaju iz 1622. iz Srdinca, Plavšince i Mučne (*Lopašić, 1885; II: 111, 113*). No, kolonizacija Vlaha nije zahvatila samo područje varaždinske vojne granice. Ona je imala odraza na širem podravskom području na području Križevačke županije. Ondje je prvo veće doseljavanje Vlaha uslijedilo je 1631. godine kada su Vlasima naseljena sljedeća naselja - na rasinjnskom vlastelinstvu: Čukovec, Černovec, Lukovec, Velika Reka, Tijanovci; na ludbreškom vlastelinstvu Globočec, Ivanec, Duga Reka i Črnoglavac; na bukovečkom vlastelinstvu Sveti Petar, Mali Tijanovci, Cvetkovec, Bolfan, Martinić i Veverincec. Ističe se da je u nekim od tih naselja živjelo malo Vlaha zajedno s Hrvatima (in quibus siquidem nonnullis possessionibus supradictis gens Sclavorum paucis permixta Vallachis) koji su tu od davnine (ab antiquo) bili podložnici vlastele, a ne krajiških kapetana.³ U nekim od tih naselja kasnije se više ne spominju Vlasi kao što je slučaj sa Svetim Petrom, Martinićem, Lukovcem, i Globočecom.⁴

PRVI TRAGOVI VLAŠKE KOLONIZACIJE NA GLAVAČEVOJ KARTI IZ 1673.

Prvi tragovi vlaške kolonizacije u kartografskim izvorima vezani su uz pojavu detaljnije klasifikacije naselja na kartama. Kartografija ranoga novog vijeka nastala u povijesnom kontekstu austro-turskih i mletačko-turskih ratova u označavanju naselja na karti uglavnom razlikuje kršćanska i osmanska naselja, i to poglavito ona utvrđena. Neutvrđena naselja i sela koja nisu imala značajniju obrambenu funkciju sve do kraja 17. stoljeća u pravilu ne nalazimo na kartama. Tijekom druge polovice 17. stoljeća dolazi do prvih detaljnijih kategorizacija naselja pa time i razvoja kartografskih signatura za prikaz naselja.

Sredinom 17. stoljeća, kada je postalo jasno da se Turci spremaju na osvajanje Beča, staleži u Hrvatskom saboru počinju otvoreno zahtijevati da se obrana hrvatske modernizira i pojača. Tada se izašlo s idejom da se izradi karta Hrvatske koja bi poslužila u obrani ostatka Monarhije. Trebalo je sastaviti pouzdanu kartu Hrvatske temeljenu na terenskom radu. Iako je Generalštab u Karlovcu, pri kojem je djelovao Odjel za topografski rad, osnovan već krajem 16. stoljeća, mladi krajiški topografi još nisu bili spremni za tako obiman zadatak. Dodatni je problem bio njihovo nepoznavanje hrvatskog jezika. Tako je na prijedlog zagrebačkog biskupa Martina Borkovića posao na izradi prve regionalne karte Hrvatske povjeren vrsnom matematičaru i crtaču, isusovcu Stjepanu Glavaču.

Glavačeva karta Hrvatske iz 1673. godine, jedna od prvih karata s detaljnim kazalom za klasifikaciju naselja - razlikuje čak 18 različitih kartografskih signatura - mjesta s biskupijom, opatijom, samostanom, župom, napuštenom župom, sjedištem generalata, pukovnije, satnije, sjedištem vojvode, stražarnicom, zatim gradove, utvrde ruševne utvrde, kaštele, sela, selišta te vlaška naselja (Valachis). Tako znamenita Glavačeva karta uz sve svoje zasluge kao prva detaljna karta Hrvatske postaje i prvi kartografski izvor za proučavanje kolonizacije Vlaha.

Kao vlaška naselja imenom i signaturom na karti nalazimo označene Mali i Veliki Poganac (Poganz) koji se kao vlaško naselje spominje već 1610. godine, Lepavinu (Lipavina) i samostan

³ Usp. Zaključci Hrvatskog sabora, sv. I (1631-1639), str. 6.

⁴ Nejasna je situacija s naseljima Bolfan i Čukovec za koje se u vizitacijama iz 1700. i 1702. izričito navodi da u cijeloj ludbreškoj župi nema Vlaha, ali se 1733. godine navodi da pravoslavnih ima u selima Torčec i Bolfan, a 1745. godine u selima Torčec, Bolfan i Čukovec. Usp. Nadbiskupski arhiv, Protokol 91/III.93/V.95/VII.

Marču (Monastir Martsa). Imenom je kao vlaško naselje označen i Osijek Vojakovački (Oszek) te Batinjani (na karti označeno kao Batina), kasnije Vojakovec (Gornji i Donji), sela koja se do tada u vizitacijama ne spominju kao vlaška naselja. Ostala vlaška naselja Varaždinskog generalata Glavač je označio samo signaturama bez naziva naselja. Usprkos toj činjenici, usporedbom Glavačeve karte s kartama nastalim prije i nakon Glavačeve, usprkos većim projekcijskim deformacijama, većina označenih, a neimenovanih vlaških sela može se identificirati s priličnom sigurnošću (imena identificiranih vlaških naselja na karti su dopisana crvenom bojom, a katoličkih plavom).⁵

Najviše je vlaških sela Glavač označio u području Rasinjskog i Ludbreškog vlastelinstva, čak šest. S obzirom na položaj oznaka možemo s priličnom sigurnošću utvrditi da je riječ o naseljima Čukovec, Torčec (Ludbreški), Bolfan, Črnoglavac, Duga Rijeka i Ivanec. Vlaško naselje istočno od Glibokog potoka (ovdje označen kao Rasinja fl) može biti selo Prkos koje se u opisanim izvorima spominje tek oko 1750. godine. Između Glibokog potoka i rijeke Drave Glavač označava još šest sela: Sveti Petar, Martinić i Novo Selo kao vlaška te Kutnjak, Zablatje i Selnicu kao katolička sela. Na zapadnim padinama Bilogore kao vlaška naselja označio je sela Mučnu, Jagnjedovac (u pisanim izvorima spominje se 1642.), Sredice te Malu Črešnjevicu. Uz selo Batinjane (danas Vojakovec) označio je još tri vlaška sela koja bi po svom položaju trebala predstavljati Veliku i Malu Branjsku (Brajinsku) te Sesvete, a koja se 1732. godine nalaze na popisu pravoslavnih sela (*Grujić: 1996*).

U bjelovarskom okružju kao vlaška naselja označeni su Bolč, Gudovac, Severin, Ždralove, Grđevac i Pisanica, poznati iz popisa pravoslavnih naselja iz 1732. godine. Osobito je zanimljiva situacija označena na istočnim padinama Bilogore, sjeverno od Novigrada, gdje je označeno pet sela u nizu. Iako je Glavač ovdje očito imao površnu informaciju te nije naznačio da je riječ o vlaškim selima, s velikom sigurnošću možemo zaključiti da se radi o selima Srdinec, Plavšinec, Vlajislav, Borovljani i Glogovac, vlaškim selima poznatim iz pisanih izvora 17. i 18. stoljeća.

Zanimljivo je pogledati i Glavačeve bilješke uz pojedina naselja Varaždinskog generalata. Tako uz Rasinju i Glogovnicu stavlja opasku da su opustošeni 1522. godine (vastata 1522., vjerojatno treba stajati 1552.), Novigrad Podravski označava i njegovim starim imenom Komarnica (Camarca), a kod Virja stavlja bilješku da je 1633. godine *Schwartzenburg* ovdje »posjekao« (profligata) 5000 Turaka. Najzanimljivija bilješka koja nam potvrđuje dobru Glavačevu obaviještenost, kao i prisne veze sa Zagrebačkim biskupijom, stoji uz Rovišće gdje piše da je ondje 1666. godine izbila vlaška pobuna koju je ugušio Johann Herberstein. Pobuna je počela već 1662./63. kao otpor unijačenju u trenutku postavljanja novog episkopa Gave Mijakića. Eskalirala je 1665./66. godine kada je vojvoda Osmokruović, veliki sudac križevačke kapetanije, podigao bunu koja se proširila cijelim Varaždinskim generalatom zbog kršenja odredaba statuta. Bila je to najveća krajiška buna 17. stoljeća nakon koje su vojne vlasti ukinule ustanovu velikih sudaca kapetanija i time bitno ograničile krajišku samoupravu. Godinu dana nakon bune Martin Borković postao je zagrebački biskup te je i sam sudjelovao u nastavku pregovora pa je Glavač sasvim sigurno imao informacije iz prve ruke.

S obzirom na vrijeme kada je karta nastala (1673.) sasvim je razumljivo da Glavač nije mogao prešutjeti nova vlaška naselja u području Varaždinskog generalata. Naime, sustavna kolonizacija i obnova naselja u području budućeg Varaždinskog generalata počela je upravo u razdoblju od 1671. do 1680., kada se u vizitacijama mogu naći podaci o novim naseljima te opaske o početku većeg povećanja broja stanovnika »magis et magis quotidie accrescit populus« (*Krivošić, 1983; 148*).

⁵ Deformacije u kartografskoj projekciji osobito su se odrazile na loše ucrtanu hidrografsku mrežu koja je pak uzrokovala pogrešna lociranja nekih naselja. Tako je selo Imbriovec (S. Emereg) smješteno južno od Glibokog potoka (Rasinje) umjesto sjeverno, selo Otok sjeverno od Bednje, a selo Đelekovec kod utoka Bednje u Dravu.

Radeći uz Borkovićevu potporu, Glavaču su svakako bili dostupni i podaci pohranjeni u crkvenim arhivima, poglavito kaptolskom i nadbiskupskom (tada biskupskom), kao i vojni podaci o stanju i obnovi naselja vojne granice. Da je Glavač među ostalim, koristio i te podatke, potvrđuje nam činjenica da je Glavač na svojoj karti kao vlaške nasebine poglavito označio upravo naselja koja se spominju u izvještajima između 1597. i 1642. godine.

Vlaška naselja Varaždinskog generalata u pisanim izvorima od 1597. do 1642. godine i na karti Stjepana Glavača iz 1673. godine (podcrtana su naselja koja je kao vlaška označio i Glavač na karti iz 1673.)

1597.*	1600.**	1610.***	1631.****	1642.*****	1673. (Glavač)*****
<u>S. Petar</u>	Rovišće	<u>Mučna</u>	<u>Bolfan</u>	<u>Jagnjedovac</u>	Bošč
Gradac	Ivanić	<u>M. i V. Poganac</u>	Cvetkovec (Cvetkov dol)		V. i M. Branjijska
Dubrava		<u>Kukavica (Sokolovac)</u>	<u>Duga Reka</u>		Batinjani (Vojakovec)
Topolovac		Grdak	<u>Črnoglavec</u>		Sesvete
Crikvena		<u>Vladislav</u>	<u>Čukovec</u>		M. Črešnjevica
Sv. Ivan (Žabno)		<u>Glogov Zdenac (Glogovac)</u>	<u>Globočec</u>		
Glogovnica		Planka (Plavšinec)	<u>Ivanec Ludbr.</u>		
		<u>Zerdia (Srdinec)</u>	Lukovec		
		Sv. Ivan	<u>Martinić</u>		
		Plavnice	<u>Sv. Petar</u>		
		Kapela			
		<u>Gudovec</u>			

* Štajerski zemaljski arhiv, Militaria, 1597/I

** Lopašić (1887; 73)

*** (Adamček; 1980; 520)

**** HDA, Zaključci Hrvatskog sabora, sv. I (1631-1639), str. 6

***** Lopašić, II-247

***** Naselja koja je prvi put Glavač označio kao pretežito vlaška

KONFESIONALNA KARTA VARAŽDINSKOG GENERALATA IZ 1782.

Posve novo razdoblje etnokonfesionalnih odnosa počinje osobito nakon mira u Srijemskim Karlovcima i reorganizacije Varaždinskog generalata 1749. godine. Od tada gotovo sva naselja Varaždinskog generalata bilježe stalan porast stanovništva, što je rezultat prije svega mehaničkog kretanja stanovnika. Pri tome su najveće promjene nastale u području Đurđevačke pukovnije, a najmanje u ludbreškom dijelu Podravine.

Sva naselja Varaždinskog generalata, uključujući i ona novoosnovana, prikazuje konfesionalna karta Varaždinskog generalata iz 1782. godine koju je u mjerilu 1:200 000 godine 1782. izradio Augustin Mayerberg, poručnik Križevačke pukovnije. Karta nosi naslov »Mappa des Varasiner generalats wie solches in Römisch-Katolische und nicht unirte Griechische Pfarrsprengel und

unter welche Bischöfliche dioecesen untergetheilt ist».⁶ Karta nosi niz različitih obavijesti o etnokonfesionalnim odnosima na području varaždinske vojne granice.

Statistički podaci u tablicama uz rub karte pružaju nam uvid u broj stanovnika te njihov konfesionalni sastav na razini pukovnije i generalata. Ukupni broj stanovnika Križevačke pukovnije nešto je veći (56.930) od ukupnog broja Đurđevačke pukovnije (51.286). S obzirom na njihovu površinu, gustoća naseljenosti veća je u Križevačkoj pukovnji, gdje je živjelo 33,4 stanovnika na km², no u Đurđevačkoj gdje je živjelo 23,5 stanovnika na km².

U etnokonfesionalnom sastavu stanovnika već na prvi pogled možemo vidjeti da se situacija u Đurđevačkoj i Križevačkoj pukovnji bitno razlikuje. Posljedica je to veće izloženosti Đurđevačke pukovnije turskim napadima, kao i snažnijem pražnjenju, a zatim koloniziranju tog prostora. Izuzetak čini krajnji istočni dio Križevačke pukovnije koji je u tom smislu dijelio sudbinu Đurđevačke pukovnije.

Na području Generalata 1782. godine živjelo je 108.216 stanovnika, od toga 76.209 rimokatolika koji čine je 70,42% ukupnog stanovništva, 31.490 pravoslavaca koji čine 29,09% stanovnika te 517 grkokatolika koji čine 0,5% ukupnog stanovništva. Zanimljiv je i podatak o broju obitelji s obzirom na konfesionalni sastav. Uspoređujući broj stanovnika i broj obitelji dolazimo do podatka da prosječna obitelj u obje pukovnije kod rimokatolika ima osam članova, kod pravoslavnih deset, a grkokatolička obitelj u Križevačkoj pukovnji ima prosječno četiri, odnosno u Đurđevačkoj pukovnji samo tri člana. Zanimljiva je i opaska vezana uz grkokatolike gdje se navodi da se iskazano stanje odnosi na stanje 1780. godine, ali da se njihov broj stalno (dnevno - täglich!) povećava.

U Križevačkoj pukovnji bilo je 96 čisto rimokatoličkih naselja, 25 pravoslavnih te čak 65 miješanih. U Đurđevačkoj pukovnji bilo je 74 rimokatolička naselja, 75 pravoslavnih i 26 miješanih naselja. Dakle, pravoslavnog stanovništva je u Đurđevačkoj pukovnji više, a zone ispreplitanja su tu manje.

U prostornom rasporedu pravoslavnih župa možemo uočiti da se u velikoj mjeri radi o naseljima koja se spominju kao pravoslavna već u Glavačevo doba, što znači da su jednom formirana pravoslavna naselja uglavnom zadržavala dominaciju pravoslavnog stanovništva. U Đurđevačkoj pukovnji riječ je o područjima oko Lepavine i Mučne, zatim Bjelovaru te gotovo cijelom području istočno od Šandrovcu (župe M. Črešnjevica, V. Peratovica, Grubišno Polje, Velika Pisanica, Severin Velika Barna, Grđevac, Perna...), a u Križevačkoj pukovnji u području Bolča, Vlaške Kapele, Rovišća, Gudovca, Narta, Lipovčana, Stupovače i Zdenaca. Grkokatolici zabilježeni su u četiri naselja: Bjelovaru, Cerni, Velikoj Pisanici i Botinovcu.

Nova pravoslavna naselja osnivana su u neposrednoj blizini pravoslavnih župa pa su pravoslavna središta formirana već u 17. stoljeću bile jezgre širenja pravoslavlja u susjedne zone. Novo veće žarište pravoslavlja zapaža se u području Bjelovara, novog sjedišta generalata. Druga Novoformirana pravoslavna zona zapaža se u području koje je u Glavačevo doba bilo još uglavnom pusto, a koje je kolonizirano tijekom 18. stoljeća. Riječ je o jugoistočnom dijelu generalata s centrima u Barni, Grubišnom Polju i Zdencima. I pravoslavna zona oko Bjelovara sada se proteže dalje prema jugu te pokazuje tendenciju spajanja s najjužnijim pravoslavnim zonama generalata. Najjače izraženu zona ispreplitanja svakako čini središnji dio generalata sa sjedištem u Bjelovaru kao gospodarski i demografski jačoj privlačnoj zoni.

⁶ Kartografska zbirka Ratnog arhiva u Beču, sign. B.IX.c1006

KARTA KOMARNIČKOG ARHIĐAKONATA IZ 1787. GODINE

Krajem 18. i početkom 19. stoljeća, osim kartografskih izvora namijenjenih vojnim potrebama, susrećemo se s kartografskim izvorima crkvene provenijencije, bilo da su ih izradili crkvene osobe ili su izrađeni za potrebe i po narudžbi crkvenih tijela. Tako je nastao i svojevrsni nastavak Mayerbergove karte Varaždinskog generalata iz 1872. godine. To je karta Komarničkog arhiđakonata, nastala kao prilog kanonskoj vizitaciji. Izradio ju je Josip Antaver Štrigovljanin, kapelan u Velikom Bukovcu 1787. godine.⁷ Ova nam karta daje uvid u konfesionalni sastav naselja i organizacijsku strukturu katoličkih i pravoslavnih župa u području koprivničke i ludbreške Podravine te omogućava usporedbe etnokonfesionalne strukture Varaždinskog generalata sa sjevernim dijelom Križevačke županije.

Komarnički arhiđakonatski sastav 1787. godine sastojao se od devet župa: Imbriovec, Koprivnica, Ivanec, Kuzminec, Bukovec, Ludbreg, Sv. Đurd, Martijanec i Jalžabet.

Osim rimokatoličkih župa i njihovih filijala, označena su i vlaška naselja (Pagus Schismmaticorum). To su Bolfan, Črnoglavec, Čukovec, Duga Reka i Ivanec na ludbreškom vlastelinstvu te Belanovo Selo, Ivančec, Prkos, Segovina, Vlaški Torčec na Rasinjskom vlastelinstvu. Na širem koprivničkom području to su Vlajslav, Plavšinci, Srdinac, Glogovec i Borovljani.

Usporedivši konfesionalnu situaciju sjeverne Podravine na Antaverovoj karti sa situacijom na Glavačevoj karti iz 1673. godine, možemo vidjeti da su gotovo sva naselja u kojima je tijekom 17. stoljeća dominiralo pravoslavno stanovništvo ostala dominantno pravoslavna. Izuzetak čine naselja Cvetkovec, Globočec, Sv. Petar i Martinec koja su, ostavši izvan Generalata, u 18. stoljeću ponovno naseljena katolicima. Tako su promjena granice Varaždinskog generalata i demilitarizacija naselja direktno utjecali na promjenu etnokonfesionalnog sastava njihova stanovništva.

ETNOKONFESIONALNI ODNOSI VARAŽDINSKOG GENERALATA I KRIŽEVAČKE ŽUPANIJE NA SZEMANOVOJ KARTI ZAGREBAČKE BISKUPIJE IZ 1822. GODINE

Jedan od temeljnih kartografskih izvora za proučavanje etnokonfesionalnih odnosa na hrvatskom prostoru svakako je karta Zagrebačke biskupije koju je 1822. godine izradio Josip Szeman (1783. - 1844.), koji je od 1817. do 1844. godine bio glavni mjernik Zagrebačke županije. Karta je nastala po narudžbi zagrebačkog biskupa Maksimilijana Vrhovca.⁸ Osim općegeografske podloge koju je preuzeo s karte ugarske Johanna Lipszskog, Szemanova karta njegov je izvorni rad. Sve podatke o granicama biskupije te župama dobivao je izravno s terena, osobno ili uz pomoć župnika.⁹ Dokumenti o kanonskim vizitacijama iz toga doba potvrđuju da su i župnici prikupljali kartografsku građu za Szemanovu kartu. Szemanova karta Zagrebačke biskupije nije samo najtočnija karta područja Središnje Hrvatske s početka 19. stoljeća, nego predstavlja neiscrpan izvor za proučavanje svih aspekata crkvene povijesti. Osim granica biskupije crkvenog teritorijalnog ustroja Zagrebačke biskupije, Szeman na svojoj karti razlikuje čak 32 vrste crkvenih

⁷ Rukopisni original karte čuva se u Kaptolskom arhivu, kanonske vizitacije Komarnice, prot. br. 99/XI,A 1787-1806. Karta nosi signaturnu oznaku A.V.3.

⁸ Opširnije o tome usp. Slukan, Altić Mirela (2006): Maksimilijan Vrhovac i hrvatska crkvena kartografija. Objavljeno u: Biskup Maksimilijan Vrhovac (1752. - 1827.) i njegovo djelo: zbornik referata sa Znanstvenog skupa »Biskup Maksimilijan u svome vremenu« (urednik dr. Alojz Jembrih), str. 127-142.

⁹ Po uzoru na Lipszskog, i Szeman je svojoj karti priložio abecedno kazalo župa i svih naselja u obliku knjige »Repertorium locorum objectorumque in IX tabulis mappae totius Dioecesis Zagrebiensis« koja na 291 stranici sadrži sve toponime prikazane na karti.

objekata, razlikujući pri tome objekte različite vjeroispovijesti, crkveni teritorijalni ustroj (granice arhidakonata i dekanata te župe i njihove filijale) te, označavajući naselja s obzirom na dominantni konfesionalni sastav stanovništva i crkvene objekte u njima, kao čisto katolička sa ili bez župne ili filijalne crkve, čisto pravoslavna sa ili bez župne ili filijalne crkve, katolička sa župnom ili filijalnom pravoslavnom crkvom (usp. legendu Szemanove karte).

Iz statističke tablice uz rub karte doznajemo da je na području Đurđevačke pukovnije bilo 77 čisto katoličkih naselja, 47 miješanih i 49 čisto pravoslavnih. Na području Križevačke pukovnije iste je godine bilo 125 katoličkih, 50 miješanih i 12 pravoslavnih naselja. Općenito, zamjetan je trend smanjenja boje »čistih« i povećanje broja »miješanih« naselja. Širenje pravoslavnih župa zapaža se osobito u zoni koje je najkasnije naseljeno - u krajnjem jugoistočnom dijelu generalata te u njegovim jugozapadnim dijelovima. Općenito može se zapaziti tendencija širenja pravoslavljia s područja Bilogore prema nizinskim dijelovima generalata.

Na području Varaždinskog generalata i sjevernog dijela Koprivničke županije 1822. godine bile su 33 pravoslavne župe. Najveća koncentracija pravoslavnih župa uočava se u široj okolici Bjelovara, u istočnom dijelu generalata duž zapadnih obronaka Bilogore te u istočnoj zoni kalničkog pobrđa. U teritorijalnom ustroju pravoslavnih župa u odnosu na 1782. godinu uočava se porast broja župa prouzročen povećanjem broja stanovnika pravoslavnih naselja, što je rezultiralo prerastanjem pojedinih filijala u župe.

U statističkom smislu se Szeman pri izradi svoje karte služio podacima o župama koji su redovito objavljeni u kalendarima i šematizmima za svaku pojedinu godinu. Tako uz Szemanovu kartu postoje i statistički podaci po župama i filijalama (dakle po naseljima), i to za cijelo promatrano područje.¹⁰ Konfesionalna karta izrađena na temelju Szemanove karte i statističkih podataka pripadajućeg šematizma daje nam detaljniji uvid u etnokonfesionalne odnose promatranog područja. U odnosu na 18. stoljeće uočljiv je porast miješanih naselja, osobito pravoslavnih naselja s manjinskim udjelom rimokatolika. Tako se najkompaktnija pravoslavna zona istočnog i središnjeg dijela generalata pretvara u zonu miješanih naselja s i dalje dominantnom pravoslavnim udjelom. Najšire zone čisto rimokatoličkih naselja sačuvale su se u sjevernim dijelovima Križevačke županije te u južnim dijelovima generalata. Istodobno, između čisto pravoslavne i rimokatoličke zone, stvorio se širok pojas miješanih katoličkih naselja s manjinskim udjelom pravoslavnog stanovništva. U području Koprivnice, Križevaca, Koprivničkog Ivanca i Rasinje i Ludbrega javlja se i manjinski udio židovske zajednice koji se ovdje doselio razvoje trgovine i obrta u 18. stoljeću. Osim rimokatolika, pravoslavaca i židova, na području Virja i Pitomače nalazimo manjinsku zajednicu kalvina te luterana koji su 1822. godine zabilježeni samo na području Virja i Ludbrega. Grkokatolici su se u većem broju zadržali samo u Križevcima te u naseljima Povelić i Cepidlak, a u nekadašnjim grkokatoličkim središtima Bjelovaru, Cerni, Velikoj Pisanici i Botinovcu gotovo su nestali. Općenito, može se zaključiti da je najveće konfesionalno ispreplitanje izraženo u zonama većih naselja koja su svojim središnjim funkcijama privlačila novo stanovništvo. Prelazak naselja iz čistog u miješano izražjenje je kod pravoslavnih naselja, a manje kod rimokatoličkih, u prostornom smislu proces miješanja izraženiji je na području generalata nego u zoni Križevačke županije.

Na temelju prezentiranih kartografskih izvora jasno su uočljivi tokovi vlaške kolonizacije na prostoru Varaždinskog generalata i Križevačke županije. Mehaničko kretanje stanovništva tije-

¹⁰ Podaci su objavljeni u šematizmu zagrebačke biskupije iz 1822. godine. Tamo možemo naći podatke o konfesionalnom sastavu stanovništva svih katoličkih ili miješanih naselja na području generalata. Za čisto pravoslavna naselja u katoličkom šematizmu ne nalazimo podatak o apsolutnom broju stanovnika, nego samo na Szemanovoj karti oznaku da je riječ o čisto pravoslavnim naseljima.

kom 16., 17. i 18. stoljeća presudno su utjecali na formiranje etnokonfesionalnih odnosa na širem prostoru varaždinske vojne granice, kao i na susjednim područjima građanske Hrvatske. Dok su 16., 17. i već dio 18. stoljeća bila razdoblja stvaranja rimokatoličkih ili pravoslavnih naselja, kraj 18. i cijelo 19. stoljeće obilježeni su izrazitim interkulturalnim i etnokonfesionalnim prožimanjima. Na to ukazuje sve više miješanih naselja te sve šire geografske zone ispreplitanja konfesionalnih zajednica.

ŽUPE VARAŽDINSKOG GENERALATA I SJEVERNOG DIJELA KRIŽEVAČKE ŽUPANIJE 1822. S OBZIROM NA ETNOKONFESIONALNI SASTAV

Naziv župe ili filijale	Rimokatolici	Grkokatolici	Neujedinjeni (Pravoslavci)	Luterani	Kalvini	Židovi	Ukupno stanovnika
Virje	3196	-	14	6	2-	-	3218
Drnje	1460	-	-	-	-	-	1460
Torčec	710	-	-	-	-	-	710
Botovo	429	-	-	-	-	-	429
Miholjanec	401	-	-	-	-	-	401
Hampovica	331	-	-	-	-	-	331
Zdelice D.	95	-	-	-	-	-	95
Jabučeta	986	-	-	-	-	-	986
Babotok	57	-	-	-	-	-	57
Rakitnica	64	-	-	-	-	-	64
Pitomača	1615	-	15	1	-	-	1631
Otrovanec	442	-	-	-	-	-	442
Kladare	303	-	-	-	-	-	303
V. Črešnjevica	140	-	425	-	-	-	565
Brestić	14	-	-	-	-	-	14
Đurđevac	3126	-	16	-	-	-	3142
Kalinovec	743	-	-	-	-	-	743
Šemovci	482	-	-	-	-	-	482
Čepelovec	454	-	-	-	-	-	454
Budrovec	471	-	-	-	-	-	471
Sveta Ana	135	-	-	-	-	-	135
Mičetinec	154	-	-	-	-	-	154
Kloštar	672	-	10	-	-	-	682
Odrljan	109	-	-	-	-	-	109
Sesvete	858	-	-	-	-	-	858
Prugovec	668	-	-	-	-	-	668
Dinjevec	280	-	34	-	-	-	314
Budančevica	195	-	-	-	-	-	195

Naziv župe ili filijale	Rimo-katolici	Grko-katolici	Neujedinjeni (Pravoslavci)	Luterani	Kalvini	Židovi	Ukupno stanovnika
Novigrad Podravski	1994	-	2	-	-	-	1996
Delovi	119	-	108	-	-	-	227
Plavšinec	6	-	96	-	-	-	104
Ladislav	7	-	139	-	-	-	102
Molve	1399	-	3	-	-	-	1402
Peteranec	1918	-	-	-	-	-	1918
Hlebine	960	-	-	-	-	-	960
Sigetec	1162	-	-	-	-	-	1162
Mosti	204	-	4	-	-	-	208
Zdelice G.	168	-	-	-	-	-	168
Velika	185	-	-	-	-	-	185
Hudovljani	174	-	-	-	-	-	174
Sredice	25	-	-	-	-	-	25
Sred. Mosti	90	-	-	-	-	-	90
Gornji Mosti	162	-	-	-	-	-	162
Brod	564	-	-	-	5	-	564
Kozarovec	291	-	-	-	-	-	291
Grabrovnica	155	-	130	-	-	-	285
Su. Katalena	269	-	-	-	-	-	269
M. Črešnjevica	21	-	125	-	-	-	146
Koprivnica	2160	1	75	-	-	22	2258
Herešin	54	-	-	-	-	-	54
Borovljani	25	-	53	-	-	-	78
Glogovec	70	-	99	-	-	-	169
Bakovčica	85	-	40	-	-	-	125
Jagnjedovec	258	-	-	-	-	-	258
Reka	276	-	142	-	-	-	418
Novo Selo	34	-	187	-	-	-	221
Sokolovec	30	-	99	-	-	-	129
Ludbreg	730	1	2	2	1	14	750
Selnik	380	-	-	-	-	-	380
Kučan	92	-	-	-	-	-	92
Hrastovsko	450	-	-	-	-	-	450
Sigetec Lud.	255	-	-	-	1	-	256
Slokovec	200	-	-	-	-	-	200
Globočec Lud.	130	-	-	-	-	-	130
Čukovec	60	-	80	-	-	-	140

Naziv župe ili filijale	Rimo-katolici	Grko-katolici	Neujedinjeni (Pravoslavci)	Luterani	Kalvini	Židovi	Ukupno stanovnika
Bolfan	18	-	63	-	-	-	81
Apatija	80	-	-	-	-	-	88
Torčec Lud.	40	-	73	-	-	-	113
Kuzminec	536	-	-	-	-	2	538
Antolovec	178	-	-	-	-	-	178
Gorica	196	-	-	-	-	-	196
Grbaševac	74	-	-	-	-	-	74
Koledinec	239	-	-	-	-	-	239
Kutinjak	472	-	-	-	-	-	472
Vojvodinec	49	-	-	-	-	-	49
M. Bukovec	642	-	-	-	-	-	642
Dubovica	363	-	-	-	-	-	363
Kapela	414	-	-	-	-	-	414
Novo Selo	286	-	-	-	-	-	286
Županec	189	-	-	-	-	-	189
V. Bukovec	813	-	-	-	-	-	813
Selnica	387	-	-	-	-	-	387
Petar Ludbr.	570	-	-	-	-	-	570
Martinić	104	-	-	-	-	-	104
Lunjkovec	154	-	-	-	-	-	154
Križanje	7	-	-	-	-	-	7
Đurđ	372	-	-	-	-	-	372
Luka	79	-	-	-	-	-	79
Komarnica	82	-	-	-	-	-	82
Hrženica	604	-	-	-	-	-	604
Priles	149	-	-	-	-	-	149
Obrankovec	58	-	-	-	-	-	58
Karlovec	339	-	-	-	-	-	339
Struga	324	-	-	-	-	-	324
Sesvete	338	-	-	-	-	-	338
Ivanec	589	-	-	-	-	12	601
Cenkovec	159	-	-	-	-	-	159
Goričko	144	-	-	-	-	-	144
Kunovec	470	-	-	-	-	-	470
Pustakovec	132	-	-	-	-	-	132
Botinovec	120	-	-	-	-	-	120
Imbriovec	448	-	-	-	-	-	448

Naziv župe ili filijale	Rimo-katolici	Grko-katolici	Neujedinjeni (Pravoslavci)	Luterani	Kalvini	Židovi	Ukupno stanovnika
Zablatje	309	-	-	-	-	-	309
V. Otok	377	-	-	-	-	-	377
M. Otok	208	-	-	-	-	-	208
Bregi Kopr.	1138	-	-	-	-	-	1138
Đelekovec	1312	-	-	-	-	-	1312
Rasinja	542	-	-	-	-	5	547
Subotica	451	-	-	-	-	-	451
Cvetkovec	210	-	-	-	-	-	210
Bolfan V.	112	-	305	-	-	-	417
Bjelovar	1543	4	286	6	-	-	1839
Sredice	91	-	161	-	-	-	252
Gudovec	132	-	259	-	-	-	391
Korenovo	49	-	358	-	-	-	407
Ivanovčani	161	-	28	-	-	-	189
Hrgovljani	97	-	116	-	-	-	213
Ždralove	45	-	151	-	-	-	196
Prokljuvani	2	-	54	-	-	-	56
Klokočevac	42	-	109	-	-	-	141
D. Plavnice	24	-	174	-	-	-	198
Brezovec	4	-	126	-	-	-	130
Novoseljani	7	-	91	-	-	-	98
Nevinec	224	-	-	-	-	-	224
Međurača	458	-	-	-	-	-	458
Kozarevec	259	-	43	-	-	-	302
Dautan	337	-	10	-	-	-	347
Kokinec	102	-	140	-	-	-	242
Pavljani	43	-	161	-	-	-	204
Obrovica	37	-	74	-	-	-	111
V. Trojstvo	402	-	-	-	-	-	402
Maglenča	118	-	-	--	-	-	118
Dominikovica	96	-	-	-	-	-	96
Vrbica	114	-	-	-	-	-	114
M. Trojstvo	158	-	-	-	-	-	158
Kegljevac	52	-	-	-	-	-	52
Višnjevac	128	-	-	-	-	-	128
Martinec	187	-	-	-	-	-	187
Grginec	50	-	-	-	-	-	50

Naziv župe ili filijale	Rimo-katolici	Grko-katolici	Neujedinjeni (Pravoslavci)	Luterani	Kalvini	Židovi	Ukupno stanovnika
Markovec	105	-	-	-	-	-	105
Šandrovec	379	-	-	-	-	-	379
Sir. Katalena	271	-	-	-	-	-	271
Jesenik	63	-	-	-	-	-	63
Pupelica	27	-	180	-	-	-	207
Lasovec	28	-	330	-	-	-	358
Kašljavac	16	-	115	-	-	-	131
Ravneš	3	-	220	-	-	-	223
Rača	86	-	39	-	-	-	125
Drljanovec	343	-	-	-	-	-	343
S. Kovačica	415	-	-	-	-	-	415
Orlovec	364	-	-	-	-	-	364
Šašovec	302	-	-	-	-	-	302
Bulinec	79	-	65	-	-	-	144
Bedenik	334	-	278	-	-	-	612
V. Pisanica	378	2	326	-	-	-	706
Crikvena	734	-	-	-	-	-	734
Kembelovec	118	-	-	-	-	-	118
Ladinec	127	-	-	-	-	-	127
Glog	149	-	-	-	-	-	149
Kuštani	76	-	-	-	-	-	76
G. Markovec	126	-	-	-	-	-	126
Hrsovo	53	-	-	-	-	-	53
Bolč	126	-	-	-	-	-	126
Majur	53	-	94	-	-	-	147
Mački	221	-	-	-	-	-	221
Brezine	316	-	-	-	-	-	316
Prašćevec	261	-	-	-	-	-	261
Farkaševac	237	-	-	-	-	-	237
Kabal	58	-	55	-	-	-	113
D. Markovec	11	-	208	-	-	-	219
Zvonik	25	-	180	-	-	-	205
Sv. Petar Čvrstec	933	-	-	-	-	-	933
Raščani	199	-	-	-	-	-	199
Ruševac	203	-	-	-	-	-	203
Većeslavec	251	-	-	-	-	-	251
Povelić	119	79	-	-	-	-	198

Naziv župe ili filijale	Rimo-katolici	Grko-katolici	Neujedinjeni (Pravoslavci)	Luterani	Kalvini	Židovi	Ukupno stanovnika
Cepidlak	189	93	-	-	-	-	282
Osudevo	83	-	-	-	-	-	83
Topolovec Zrin.	798	-	-	-	-	-	798
Tvrda Rijeka	26	-	35	-	-	-	61
Jakopovci	320	-	-	-	-	-	320
Križ	220	-	-	-	-	-	220
Domankuš	189	-	50	-	-	-	239
Ladislav	220	-	-	-	-	-	220
Trnovec	90	-	-	-	-	-	90
Srijem	148	-	20	-	-	-	168
Milićani	78	-	10	-	-	-	88
M. Mučna	85	-	-	-	-	-	85
Maslarec	260	-	150	-	-	-	410
Pešćenik	150	-	-	-	-	-	150
Paunovac	2	-	-	-	-	-	2
Kapela	166	-	-	-	-	-	166
Skucani	28	1	67	-	-	-	96
Starčevljani	76	-	20	-	-	-	96
Lipovo Brdo	133	-	-	-	-	-	133
Botinec	97	-	-	-	-	-	97
Diklenica	42	-	41	-	-	-	83
N. Diklenica	136	-	-	-	-	-	136
Pavlin Koštar	101	-	76	-	-	-	177
Stanići	39	-	53	-	-	-	92
Kobasičari	99	-	100	-	-	-	199
Čurilovec	117	-	20	-	-	-	137
Plavnice	241	-	-	-	-	-	241
Prekobrdo	76	-	-	-	-	-	76
Đurđić	277	-	-	-	-	-	277
Lemeš	122	-	-	-	-	-	122
Čubinec	234	-	-	-	-	-	234
Bukovje	126	-	4	-	-	-	130
Gračina	115	-	-	-	-	-	115
Poljana	207	-	-	-	-	-	207
Trema	764	-	-	-	-	-	764
Sv. Ivan Žabno	234	-	164	-	-	-	398
Predavec	161	-	-	-	-	-	161

Naziv župe ili filijale	Rimo-katolici	Grko-katolici	Neujedinjeni (Pravoslavci)	Luterani	Kalvini	Židovi	Ukupno stanovnika
Brezovljani	192	-	90	-	-	-	282
Haganj	343	-	78	-	-	-	421
Žavnica	181	-	26	-	-	-	207
Ciglena	478	-	-	-	-	-	478
Tomaš	266	-	12	-	-	-	278
Prespa	142	-	80	-	-	-	122
Patkovec	105	-	60	-	-	-	165
Severin	182	-	198	-	-	-	380
Orovec	88	-	150	-	-	-	238
M. Ciglena	41	-	-	-	-	-	41
Rovišće	386	3	-	-	-	-	389
Kovačevac	133	-	-	-	-	-	133
Kraljevac	99	-	-	-	-	-	99
Draganić	19	-	-	-	-	-	19
Podgorci	49	-	-	-	-	-	49
Predavac	353	-	2017	-	-	-	2369
Žabljak	52	-	-	-	-	-	52
Rajić	51	-	-	-	-	-	51
Prgomelje	44	-	-	-	-	-	44
Breza	13	-	-	-	-	-	13
Tuk	19	-	-	-	-	-	19
Debalj	93	-	-	-	-	-	93
Oslovića(Carovdar)	325	-	5	-	-	-	325
M. Carovdar	43	-	1	-	-	-	43
Batinjani (Vojakovec)	11	-	504	-	-	-	515
Koštar	57	-	177	-	-	-	234
Botinovec	9	-	92	-	-	-	101
S. Bošnjani	96	-	-	-	-	-	96
N. Bošnjani	168	-	-	-	-	-	168
Lepavina	12	-	51	-	-	-	63
V. Grđevac	419	-	280	-	-	-	699
G. Kovačica	156	-	300	-	-	-	456
M. Pisanica	86	-	120	-	-	-	206
Jasenovača	54	-	80	-	-	-	134
Pavlovec	280	-	200	-	-	-	480
D. Kovačica	109	-	300	-	-	-	409
Križevci	2789	68	18	1	-	8	2884

Naziv župe ili filijale	Rimo-katolici	Grko-katolici	Neujedinjeni (Pravoslavci)	Luterani	Kalvini	Židovi	Ukupno stanovnika
Potočec	228	-	-	-	-	-	228
Šerbakovec	123	-	-	-	-	-	123
Prikraj	135	-	-	-	-	-	135
Majurec	107	-	-	-	-	-	107
Brkovčina	103	-	-	-	-	-	103
Brdovec	390	-	-	-	-	-	390
Dijankovec	235	-	-	-	-	-	235
Podgajec	360	-	-	-	-	-	360
Gorica	116	-	-	-	-	-	116
Karane	80	-	-	-	-	-	80
Glogovnica	407	-	-	-	-	-	407
Sv. Helena	349	-	-	-	-	-	349
Ivanec	144	-	56	-	-	-	200
Apatovec	585	-	-	-	-	-	585
Marinovec	237	-	-	-	-	-	237
Osijek Vojak.	79	-	-	-	-	-	79
Žibrinovec	143	-	-	-	-	-	143
Kloštar	278	-	-	-	-	-	278
Vinari	153	-	-	-	-	-	153
G. Obreška	99	-	-	-	-	-	99
D. Obreška	141	-	-	-	-	-	141
Lipovac	145	-	-	-	-	-	145
Šćapovec	64	-	-	-	-	-	64
Caginec	267	-	-	-	-	-	267
Prkos	50	-	-	-	-	-	50
Derežani	34	-	-	-	-	-	34
Graberje	23	-	-	-	-	-	23
Sobočani	116	-	-	-	-	-	116
Čemernica	198	-	-	-	-	-	198
Bešlinec	108	-	-	-	-	-	108
Marča	67	-	-	-	-	-	67
Krišci	88	-	-	-	-	-	88
Predavec	147	-	-	-	-	-	147
Križ	355	-	111	-	-	-	466
Novooselac	319	-	-	-	-	-	319
Obedišće	296	-	-	-	-	-	296
Okrešinec	472	-	-	-	-	-	472

Naziv župe ili filijale	Rimo-katolici	Grko-katolici	Neujedinjeni (Pravoslavci)	Luterani	Kalvini	Židovi	Ukupno stanovnika
Vežišće	377	-	-	-	-	-	377
Hrastilnica	337	-	-	-	-	-	337
Johovec	192	-	-	-	-	-	192
Širinec	190	-	-	-	-	-	190
Deanovec	98	-	-	-	-	-	98
Bunjani	156	-	-	-	-	-	156
Šušnjari	257	-	-	-	-	-	257
Prnjarovec	143	-	-	-	-	-	143
Konščani	297	-	-	-	-	-	297
Čazma	410	-	-	-	-	-	410
Dereza	84	-	-	-	-	-	84
Cerina	140	-	-	-	-	-	140
Vrlci	65	-	-	-	-	-	65
Bosiljevo	91	-	-	-	-	-	91
Prokljuvani	91	-	-	-	-	-	91
Lipovčani	21	-	-	-	-	-	21
Palančani	161	-	-	-	-	-	161
Dabci	105	-	-	-	-	-	105
Sovari	77	-	-	-	-	-	77
Šumećani	143	-	-	-	-	-	143
Suhaja	147	-	-	-	-	-	147
Grabovnica	91	-	-	-	-	-	91
Milaševci	84	-	-	-	-	-	84
Dubrava	478	-	-	-	-	6	484
Bađinec	107	-	-	-	-	-	107
Brezje	126	-	-	-	-	-	126
Dragičevci	29	-	45	-	-	-	74
Graberec	67	-	-	-	-	-	67
Habjanovac	77	-	87	-	-	-	164
Kapela	28	-	215	-	-	-	243
Kostanj	121	-	-	-	-	-	121
Ladina	71	-	-	-	-	-	71
Lipovčani	79	-	86	-	-	-	165
Marinkovac	35	-	249	-	-	-	284
Markovec	116	-	-	-	-	-	116
Mostari	176	-	-	-	-	-	176
Novaki	108	-	-	-	-	-	108

Naziv župe ili filijale	Rimo-katolici	Grko-katolici	Neujedinjeni (Pravoslavci)	Luterani	Kalvini	Židovi	Ukupno stanovnika
Paruževac	193	-	-	-	-	-	193
Prnjarovac	129	-	-	-	-	-	129
Podlužan	110	-	-	-	-	-	110
Radulec	86	-	-	-	-	-	86
Svinjarec	64	-	-	-	-	-	64
Vukšinec	116	-	-	-	-	-	116
Zetkan	69	-	-	-	-	-	69
Zvekovac	150	-	-	-	-	-	150
Gradec	319	-	-	-	-	-	319
Pavlovec	466	-	-	-	-	-	466
Brezovec	234	-	-	-	-	-	234
Jaleš	184	-	-	-	-	-	184
Repinec	116	-	-	-	-	-	116
Fistinec	124	-	-	-	-	-	124
Tučenik	249	-	-	-	-	-	249
Lubena	72	-	-	-	-	-	72
Cugovac	272	-	-	-	-	-	272
Zabrđe	207	-	-	-	-	-	207
Grabrić	66	-	-	-	-	-	66
Fuka	67	-	-	-	-	-	67
Štefanje	308	-	-	-	-	-	308
S. Štefanje	392	-	-	-	-	-	392
Daskatica	163	-	-	-	-	-	163
Šušnjari	332	-	-	-	-	-	332
Laminec	298	-	61	-	-	-	359
Blatnica	141	-	54	-	-	-	195
Narta	33	-	443	-	-	-	476
Samarica	504	-	-	-	-	-	504
Petrička	477	-	-	-	-	-	477
Šimljana	263	-	-	-	-	-	263
Šimljanik	153	-	-	-	-	-	153
Garešnica	208	-	-	-	-	-	208
Oštri Zid	91	-	51	-	-	-	142
Podgarić	6	-	112	-	-	-	118
Ivanska	561	-	-	-	-	-	561
Križić	226	-	-	-	-	-	226
Đurđić	369	-	-	-	-	-	369

Naziv župe ili filijale	Rimo-katolici	Grko-katolici	Neujedinjeni (Pravoslavci)	Luterani	Kalvini	Židovi	Ukupno stanovnika
Rastovac	85	-	51	-	-	-	136
Utsikani	46	-	127	-	-	-	173
Narta	93	-	192	-	-	-	285
Sredska	43	-	99	-	-	-	142
Berek	219	-	-	-	-	-	219
Babinac	133	-	-	-	-	-	133
Vrtlinska	286	-	-	-	-	-	286
Pobjenik	627	-	-	-	-	-	627
Rečica	275	-	-	-	-	-	275
Draganec	71	-	-	-	-	-	71
S. Draganec	165	-	-	-	-	-	165
Bojana	320	-	-	-	-	-	320
Vagovina	296	-	-	-	-	-	296
Komučevci	239	-	-	-	-	-	239
Siščani	455	-	-	-	-	-	455
Zdenčec	117	-	-	-	-	-	117
Ivanić	479	-	70	-	-	-	549
G. Šarampov	246	-	-	-	-	-	246
D. Šarampov	529	-	-	-	-	-	529
Lonja	168	-	-	-	-	-	168
Mikloš	199	-	-	-	-	-	199
D. Mikloš	228	-	-	-	-	-	228
Vučani	86	-	-	-	-	-	86
Martinac	264	-	-	-	-	-	264
Garešnica	725	-	-	-	1	-	726
Kapelica	429	-	2	-	-	-	431
Ciglenica	253	-	-	-	-	-	253
Dišnik	19	-	315	-	-	-	334
Trnovitica	701	-	-	-	-	-	701
Kostanjevec	223	-	-	-	-	-	223
Mlinska	69	-	-	-	-	-	69
Hercegovac	817	-	4	-	-	-	821
V. Zdenci	142	-	524	-	-	-	666
Grubišno P.	223	-	520	-	-	-	743
M. Zdenci	68	-	211	-	-	-	279
Grbavac	74	-	172	-	-	-	246
V. Barna	118	-	608	-	-	-	726

Naziv župe ili filijale	Rimo-katolici	Grko-katolici	Neujedinjeni (Pravoslavci)	Luterani	Kalvini	Židovi	Ukupno stanovnika
Topolovica	29	-	155	-	-	-	184
V. Peratovica	10	-	214	-	-	-	224
Turčević Polje	5	-	394	-	-	-	399
Jasenovača	8	-	369	-	-	-	377
Rašenica	10	-	253	-	-	-	263
M. Grđevac	5	-	271	-	-	-	276
Orlovec	28	-	156	-	-	-	184
Ladislav	595	-	-	-	-	-	595
Dražica	417	-	-	-	-	-	417
Trnava	538	-	-	-	-	-	538
Stara Ploščica	312	-	1	-	-	-	313
N. Plaščica	423	-	-	-	-	-	423
Ruškovac	291	-	-	-	-	-	291
Šimljanica	152	-	-	-	-	-	152
Kaniška Iva	704	-	5	-	-	-	709
Vukovje	127	-	815	-	-	-	942
Bršljanica	4	-	725	-	-	-	729
Stupovača	4	-	702	-	-	-	706
Tomašica	702	-	-	-	-	-	702

Čisto pravoslavna naselja

Bedenička, Belanovo Selo, Buzdanovac, Cremušna, Čajire, Črnoglavec, Čadavac, Dapčevica, Dridnovac, Duga Reka, Đurđec, Gakovo, Galovac, Grdak, Ivančani, Ivančec, Javorovac, Kakinac, Kolarevo Selo, Koprivnička Reka, Koritna, Krivaja, Kupinovec, Kutinica, Lipovčani, Lončarica, M. Barna, M. Brajinska, M. Grabičani, M. Peratovica, M. Poganac, N. Marinkovec, N. Pavljani, Novoseljani, Popovac, Potok, Prkos, Prnjavor Lep., Prokop, Radeljevo Selo, Rasinica, Remetinec, Ribnjačka, Ribnjak, S. Glog, Segovina, Sesevete, Stančić, Šibenik, Trojeglava, V. Brajinska, V. Grabičani, V. Mučna, Zrinska

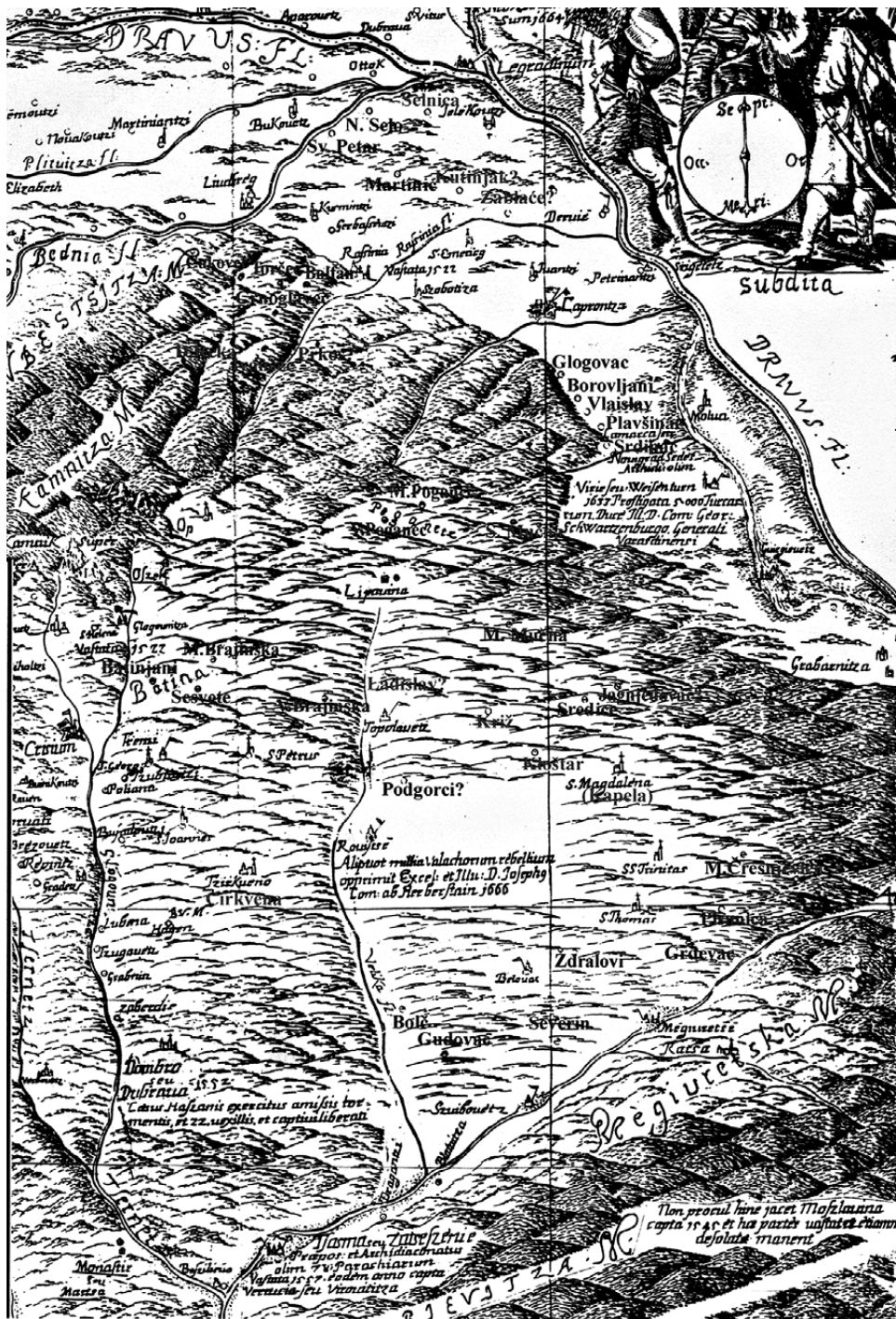
Izvor: Szemanova karta Zagrebačke biskupije iz 1822.

Šematizam Zagrebačke biskupije iz 1822.

CARTOGRAPHIC SOURCES FOR THE HISTORY OF ETHNOCONFESSIONAL RELATIONS ON THE TERRITORY OF THE VARAŽDIN GENERALATE AND A PART OF THE KRIŽEVCI COUNTY

Regional expertise is indispensable for the comprehension of the historical processes. Old cartographic sources as a »historical portrait« of the region are extremely important in this respect. Mechanical movement of the residents on the territory of the Varaždin Generalate and the Križevci County can be traced in cartographic sources from the 17th century on. Their analysis gives us an insight into the regional dimension of the Vlach colonisation, territorial organisation of the religious life as well as the very ethnoconfessional structure of the settlement. In order to

elucidate historical and geographical processes which laid down the ethnoconfessional structure of the observed region, the author has herself drawn up several thematic maps based on data from written and cartographic sources. The presented cartographic sources clearly document not only the whole complexity of demographic relations, but also the pronounced ethnoconfessional permeation and intercultural disposition on the territory of the Varaždin military frontier.

Dio Glavačeve karte Hrvatske iz 1673. s identificiranim vlaškim naseljima na području Varaždinskog generalata

Konfesionalni sastav Varaždinskog generalata i dijela Križevačke županije 1822. godine

LITERATURA

- Adamček, Josip (1980): Agrarni odnosi u hrvatskoj od sredine XV do kraja XVII stoljeća. Sveučilišna naklada Liber, Zagreb.
- Brdarić, Franjo (1937): Arhidakonat Komarnički 1334-1934, Podravski zbornik, br. 19-20, Koprivnica, 1994, str. 83-107
- Grujić Radoslav (1996): Pakračka eparhija. istorijsko-statistički pregled. Novi Sad.
- Kancijan, Antun (1973): Ludbreška Podravina na rukopisnoj karti Josipa Antavera Štrigovljana iz 1790. godine, Geografski glasnik, Zagreb, 1973, str. 162-182
- Kaser, Karl, (1997): Slobodan seljak i vojnik, I, II, Zagreb, Naprijed.
- Krivošić, Stjepan (1983): Stanovništvo Podravine 1659. - 1859. godine. Podravski zbornik, Koprivnica, str. 147-164

- Krivošić, Stjepan (1986, 1987): Virje (iz demografske povijesti Đurđevačke krajiške regimente), I-II, Podravski zbornik, 12-13, Koprivnica, str. 115-135, 77-103
- Lopašić, Radoslav (1887): Prilozi za povijest Hrvatske XVI. i XVII. vieka iz štajerskog zemaljskog arhiva u Gradcu, Starine br. 19, Zagreb, str. i:80
- Padejski, P. (1888): Srpske naseobine u Štajerskoj i varaždinskom pograničnom generalatu, edicija Stražilovo, sv. IV, Novi Sad 1888.
- Slukan, Altić Mirela (2001): Kartografski izvori kaptolskog i Nadbiskupskog arhiva, Tkalčić, godišnjak društva za povjesnicu Zagrebačke nadbiskupije, broj, 5, Zagreb, 2001, str. 509-653
- Slukan, Altić Mirela (2006): Maksimilijan Vrhovac i hrvatska crkvena kartografija. Objavljeno u: Biskup Maksimilijan Vrhovac (1752. - 1827.) i njegovo djelo: zbornik referata sa Znanstvenog skupa »Biskup Maksimilijan u svome vremenu« (urednik dr. Alojz Jembrih), str. 127-142.